

Genezende handen¹

Wim Althuis

‘God heeft het gebed niet nodig, *ik* heb het nodig’

Wie is Paul Lieverse?

Paul Lieverse is arts. Hij specialiseerde zich als pijnarts en anesthesioloog. Na zijn terugkeer uit het buitenland werkte hij vanaf 1989 in het Erasmus MC – Daniel den Hoed Oncologisch Centrum te Rotterdam. In die periode in het buitenland (in China) was hij naast zijn medische werk ook actief als evangelist. Lieverse had en heeft tal van bestuursfuncties en was gemeenteraadslid voor de CU in zijn woonplaats Bleiswijk.

Lijden en pijn horen voor een deel bij het leven op aarde voor Jezus’ wederkomst, vindt Paul Lieverse. Hij helpt mensen om daar mee om te gaan. ‘Lijden lijkt niet meer te “mogen” in deze tijd. Toch geloof ik dat ziekte en moeite een zinvolle betekenis in het leven en geloofsleven van mensen kunnen hebben.’

Paul Lieverse doet in de eerste plaats de anesthesiologische begeleiding (narcose) van patiënten op de operatiekamer. Bij sommige operaties wordt de gehele anesthesie via de computer van buiten de operatiekamer gestuurd. Ook daar is hij in belangrijke mate voor verantwoordelijk. Op de Palliatieve Zorg Unit houdt hij zich bezig met de pijnbehandeling.

Geen hulp nodig

[Kun je iets vertellen over de betekenis van gebed in je werk als arts?](#)

‘Ik ben de betekenis van gebed in mijn leven geleidelijk gaan ontdekken sinds ik als twintigjarige medische student christen werd. Het boekje *Het gebed* van O. Hallesby was voor mij een *eye-opener*. Gebed is voor mij in de eerste plaats een erkenning dat God geen hulp nodig heeft – Hij heeft ook mijn gebed niet nodig – maar dat ik hulp nodig heb. Kernvers uit de Bijbel is in dit verband voor mij het simpele *Be still and know that I am God*, zoals dat in het Engels bezongen wordt vanuit Psalm 46. Dat betekent niet dat ik geen woorden hoeft te gebruiken, maar het geeft aan dat ik gerust kan zijn. En zo ervaar ik dat ook, als enorm geruststellend: bij Hem is alles veilig, Hij weet ervan! Dat geldt voor mijn gezin, mijzelf, en ja, natuurlijk ook mijn werk in het ziekenhuis.

¹ Verschenen in *Bidden met open handen* onder redactie van Thea Westerbeek, © 2007 Uitgeverij Medema, Vaassen

Ik vind het trouwens een basiskwaliteit voor elke arts dat hij – of zij – zijn grenzen kent. Niemand kan alles, we hebben hulp van collega's nodig, de inbreng van een verpleegkundige, overleg met de apotheker. Maar ik doel op een andere dimensie: het hebben van een baan, zoals in mijn geval als arts, is behalve een beroep waarmee je de kost verdient, ook een roeping. Om een invloed ten goede te hebben. In die zin bid ik regelmatig voor mijn werk, voor mijn patiënten en de collega's met wie ik dagelijks te maken heb: niet alleen om bescherming zodat ik geen fouten maak, maar ook in positieve zin, dat ik goed gebruik maak van mijn positie.'

Huichelaar

Bid je wel eens met of voor patiënten in je praktijk? Zo ja, hoe ervaren zij dat?

'Nee, ik bid slechts sporadisch met mijn patiënten. De meeste patiënt-contacten die ik heb zijn gericht op concrete hulpverlening – anesthesie verzorgen bij operaties en daarnaast behandeling van pijn bij patiënten. Dat laatste gebeurt vaak in het eindstadium van kanker. Dan ervaar ik toch wel schroom om aan te bieden met hen te bidden. Wellicht dat iemand zich daardoor overvallen voelt maar niet durft te weigeren: "wie weet of die dokter me dan nog wel aardig vindt."

Maar als in het contact geestelijke zaken meer en meer aan bod komen, dan bid ik heel soms met iemand. Ik heb geregeld gesprekken met patiënten over geestelijke zaken, maar alleen wanneer ik merk dat het passend is. Zo herinner ik me een oudere man die me toevertrouwde dat hij zich een huichelaar voelde als hij zich nu – na vele jaren leven zonder God – opeens zondagsschoolvroomheid aan de dag zou leggen. Maar hij was heel opgelucht toen ik hier mijn zienswijze over gaf en daarna voor hem bad.'

Eindelijke Dood

Hoe ervaar je het 'effect' van je gebeden op 'het werk van je handen'? Heeft het invloed op het genezingsproces of de toestand van je patiënten?

'Ik ken natuurlijk de woorden in Jakobus 5 over de mogelijkheid van genezing op gebed. Maar ik lees daar ook de context. Over het dragen van lijden (vers 13) en het geduldig volharden daarin (vanaf vers 7). Oftewel, het vragen om genezing en het wegnemen van lijden is een passend onderwerp van gebed. Maar dat geldt ook voor het gebed om de pijn te kunnen verdragen en het blijven ervaren van Gods nabijheid en vrede ondanks moeite en tegenslag.

Ik denk aan de dichtregels van Jacqueline van der Waals. Zij is bekend als auteur van het lied *Wat de toekomst brengen moge*. Ze schreef het toen ze ongeneeslijk ziek was. Ze beschrijft de geur van de natuur en de alledaagse ontmoetingen. Ze zag dit als indrukwekkende, bijna transcendentale ervaringen. Wat een winst deze dingen zo te kunnen meemaken in het licht van het naderend afscheid! Ze genas niet. Ze schrijft in een ander gedicht zelfs over het verlangen naar de "Eindelijke Dood" – de hoofdletters zijn van haar – want zo zwaar kan die laatste levensfase zijn.

Ik begeleidde als pijnarts eens een oudere dame in haar laatste dagen in ons ziekenhuis. Ze had me verteld dat ze uitzag naar de ontmoeting met haar Heer. Dat hielp me om te bidden – naast mijn inspanning om de pijnklachten onder controle te houden – dat ze niet met angst haar laatste dagen zou beleven, maar reikhalzend kon uitzien naar deze heerlijke ontmoeting. Toen deze dame in het weekend in coma raakte, ontmoette ik haar verdere familieleden. Ze hadden het er moeilijk mee en merkten op: "Dat ze dit ook nog moet meemaken, dat heeft ze toch niet verdiend". Ik legde tijdens die visite uit in de vorm van een kort "preekje" – het was tenslotte zondag – wat ik van haar gehoord had; dat ze deze periode niet zomaar als last had ervaren maar zeker ook als voorbereiding op deze hemelse ontmoeting.'

Enkele woordjes

Hoe ervaar je de leiding van God tijdens je medische werkzaamheden? Zou je hiervan een voorbeeld kunnen noemen?

‘Ik behoor waarschijnlijk tot de grote meerderheid van christenen die niet zo trots is op zijn eigen gebedsleven. Maar gebed is wel een vast onderdeel van mijn leven en werk. Daarbij voel ik me verwant met de stijl van bidden waarover ik lees bij Nehemia. In de vele tussenzinnetjes, zoals in hoofdstuk 6 “nu dan, sterk mijn handen” en “gedenk, mijn God...” herken ik mijn spontane, korte gebeden voor problemen bij mijn patiënten of andere lastige situaties in mijn werk. Daarbij levert dat bij mij ook onmiddellijk een zekere rust op.

Die rust moet ook Maria gevoeld hebben toen ze bij de bruiloft te Kana tegen haar zoon – Jezus Christus, God zelf! – zei: “ze hebben geen wijn meer...” Wat een gebed! Slechts enkele woordjes – zonder uitleg wat Hij moest doen, maar gewoon de nood neerleggen bij degene die de soevereine macht heeft om de situatie te veranderen.

In die stijl bid ik ook vaak: “hij houdt het niet meer vol”, “ze is bang”, “de bloeddruk is gevaarlijk laag”, “dit conflict – tussen collega’s – loopt uit de hand”. Dan wend ik me bewust tot God de Vader of tot de Heer Jezus Christus en daarbij vertrouw ik op de hulp van de Heilige Geest; Hij zelf pleit voor ons.’

Lijden moet ‘mogen’

Kun je een voorbeeld noemen van genezing of herstel van een patiënt na gebed?

‘Het lijkt soms of lijden niet meer zou “mogen” tegenwoordig; mensen hebben “recht” op geluk en gezondheid. Ziekte zou “fout” zijn. De vele tv-programma’s die de nieuwste medische verworvenheden aanprijzen, bevestigen dit nog.

Een visie waar ik meer in zie, is dat een succesvol en gerieflijk leven – hoe aantrekkelijk ook – niet alles is. Ziekte staat weliswaar succes en comfort in de weg, maar ziekte, lijden of een handicap kunnen wel degelijk met zinvol leven samengaan.

Overigens voel ik sterk mee met een persoon die rouwt, lijdt en moeite ervaart; ik praat het lijden niet goed! Mijn reactie in die situaties is niet in de eerste plaats het proberen te verklaren van het lijden, zoals in *Het probleem van het lijden* van C.S. Lewis – hoe waardevol die gedachten ook zijn! Liever reageer ik dan vanuit een luisteren naar de moeite die mensen verwoorden. Diezelfde Lewis heeft dat verwoord in zijn *Verdriet, dood en geloof*. Dat boek heeft hij geschreven na het overlijden van zijn vrouw die een lang ziekbed had door kanker. Velen zullen zich in die laatste benadering meer herkennen; in het gevoel van leegte, van dofheid. Ik beoog niet het verband tussen lijden en God los willen laten, maar ik zeg dit omdat ik weet dat mensen soms even geen behoefte hebben aan “de juiste antwoorden”.

Joni

Wat is dan de verhouding tussen het natuurlijk genezingsproces, de genezing door God als bovennatuurlijk ingrijpen, en gebeden van mensen?

“Hopelijk vindt men mij geen spelbreker als ik begin met op te merken dat elke genezing vóór de Wederkomst van Jezus Christus slechts tijdelijke genezing is. Ook lijkt het me passend om er op te wijzen dat er meerdere vormen van genezing zijn. De meest normale is het natuurlijke genezingsproces zoals dat ons in de schepping gegeven is. Denk bijvoorbeeld aan het herstel van een snijwond of de afweer tegen bacteriën of virussen. Maar de inzet van artsen en allerlei geneesmiddelen is eveneens een God-gegeven methode die in alle eeuwen benut is. Zo werd de sterke pijnstiller morfine uit de papaverplant bij de vorige eeuwwisseling door de destijds beroemde arts William Osler al *God’s own medicine* genoemd.

Vaak wordt gesuggereerd dat ziekte altijd verkeerd is of dat het altijd weerstaan moet worden. Maar de Bijbel leert dat ziekte soms tot bescherming is – de “doorn in het vlees”

van Paulus – en dat er soms slechts adviezen ter verlichting gegeven kunnen worden. Lees bijvoorbeeld het advies van Paulus aan Timoteüs over diens “zwakke maag en andere kwalen”.

Ik ga nog een stap verder. Er is helaas veel corruptie, onrecht en lijden in deze wereld, waarbij ook christenen omkomen bij ongelukken, rampen en oorlogen. “Er zijn echter goedwillende mensen”, zo schreef Cees de Jonge eens, “die ’s morgens slechts een vrucht nemen als ontbijt, ’s middags een snee volkorenbrood, lid zijn van de dierenbescherming en Amnesty, slapen met open ramen en menen dat we niet te veel moeten tobben. Maar weinigen vragen naar God. Christenen lijken hierop geen uitzondering te maken...”

Bij confrontatie met lijden en ziekte wordt ons leven en denken veelal geheel op zijn kop gegooid – vaak tot ons voordeel, zo durf ik eraan toe te voegen. Daarbij hoef ik maar op het voorbeeld van Joni te wijzen; zij werd verlamd door een ongeluk waarbij ze haar nek brak. Haar enorme handicap en lijden blijft ontzagwekkend, maar wat een krachtig getuigenis heeft zij wereldwijd gebracht van Gods goedheid.

Vergoelijk ik hiermee ziekte? O nee. Hoe kan je droge ogen houden bij het getuigenis van Dirk van Zuylen, werkzaam voor de Navigators in Engeland. “Ik bleek nierdialyse nodig te hebben, drie maal per week 7 uur, en toen bleek mijn zoontje Mark diabeet te zijn. Mark was panisch voor prikken. Dit veroorzaakte scènes, waarop ik uitriep: Hoe kan God toestaan dat een kind zo lijdt? Huilen, rechtop in bed. Onze pijn en chaos nog versterkt omdat we het gevoel hebben dat we als christenen speciale voorrechten en bescherming van Hem moeten krijgen.”

Lijden zelf is lelijk, maar soms maakt het iemand ‘mooier’

‘Je vroeg me of ik rechtstreeks genezing heb gezien op gebed. Nee, ik heb nooit meegemaakt dat iemand door gebed genezen werd van zijn lichamelijke kwaal. Wel heb ik vaak gezien hoe mensen rijker, wijzer en daardoor “mooier” werden door deze ervaringen – daarbij zeker ook geholpen door de voorbede vanuit hun omgeving, inclusief hun dokter.

En ten slotte is er nog dit: De meest complete manier van genezen is het verkrijgen van een verheerlijkt lichaam in de toekomst. Op zijn rouwcirculaire had iemand laten zetten: “Vertrokken naar mijn beste Vriend”. Wat een vooruitzicht, onze beste Vriend ontmoeten!’

